



Länsstyrelsen  
Västerbotten

Beslut

Datum  
2024-02-14

Diarienummer  
511-4610-2021

Dossienummer  
2402429

1 (15)

Enligt sändlista

## Beslut om bildande av Fäbodarnas naturreservat i Vindelns kommun

---

(3 bilagor)

### Beslut

Länsstyrelsen i Västerbotten beslutar med stöd av 7 kapitlet 4 § miljöbalken (1998:808) att det område som redovisas på bifogad karta, bilaga 1, ska vara naturreservat.

För att uppnå och tillgodose syftet med Fäbodarnas naturreservat beslutar Länsstyrelsen, med stöd av 7 kapitlet 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken med mera, att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

Enligt 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken med mera fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan för naturreservatets långsiktiga vård, bilaga 2.

Föreskrifterna enligt 7 kapitlet 5 och 6 §§ miljöbalken gäller från den dag de vinner laga kraft. Föreskrifterna enligt 7 kapitlet 30 § miljöbalken gäller från kungörelsedatum även om beslutet överklagas.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Beslutet riktar sig även till allmänheten.

## Fakta om naturreservatet

Administrativa uppgifter om naturreservatet. Arealerna anges enligt nationella marktäckedata (NMD).

<b>Namn</b>	Fäbodarna
<b>Dossiernummer</b>	2402429
<b>NVR-id</b>	2062662
<b>Kommun</b>	Vindeln
<b>Län</b>	Västerbotten
<b>Lägesbeskrivning</b>	8 km väster om Vindelns samhälle
<b>Mittkoordinat</b>	7128720, 720410 (SWEREF 99TM)
<b>Naturgeografisk region</b>	30a, Norrlands vågiga bergkullteräng med mellanboreala skogsområden
<b>Gräns</b>	Se bifogad beslutskarta, bilaga 1
<b>Markägare</b>	Enskild markägare
<b>Fastigheter</b>	Renfors 4:1
<b>Förvaltare</b>	Länsstyrelsen Västerbotten
<b>Totalareal</b>	19 hektar
<b>Areal skogsmark</b>	18,5 hektar
<b>Areal produktiv skog</b>	18,5 hektar
<b>Areal öppen våtmark</b>	0,2 hektar
<b>Areal övrig öppen mark</b>	0,2 hektar
<b>Areal vattendrag</b>	0,1 hektar

Tabell med administrativa uppgifter om Fäbodarnas naturreservat.

## Syfte med naturreservatet

### Syfte

Syftet med naturreservatet är att vårda och bevara värdefulla naturmiljöer i form av barrdominerade naturskogar. Syftet är också att vårda och bevara

den biologiska mångfalden knuten till dessa miljöer. I syftet ingår även att skydda och återställa livsmiljöer för skyddsvärda arter.

De arter och naturtyper som angivits för Natura 2000-området Vindelälven ska skyddas och återställas så att gynnsam bevarandestatus kan bibehållas eller uppnås.

Inom ramen för bevarande av naturmiljöer ska naturreservatet också tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

## Hur syftet ska uppnås

Syftet ska framförallt uppnås genom att naturmiljöerna utvecklas fritt samt genom att fortsatt skogsbete möjliggörs.

Naturliga processer såsom stormfällning samt svampars och insekters nedbrytning av ved med mera tillåts fortgå ostört. Det ska vara möjligt att återställa värdefulla naturskogsstrukturer, genom att gynna död ved och främja lövandelen samt genomföra hydrologisk återställning av påverkade vattendrag. Främmande arter ska tas bort.

Områdets prägel av skogsbete och naturvärdena knutna till det ska kunna upprätthållas och utvecklas med fortsatt skogsbete. Så länge skogen betas är röjning av buskar och enstaka träd för att upprätthålla karaktären av en ljusöppen, betad bondskog i enlighet med syftet.

Åtgärder ska också kunna genomföras för att underlätta för allmänhetens friluftsliv.

## Skälen för beslutet

Fäbodarnas naturreservat är ett litet område med höga bevarandevärden kopplat till dess naturvärden och även i viss mån dess värden för friluftslivet.

Naturvärdena är främst knutna till områdets barrskogar som innehåller flera värdefulla naturskogsstrukturer som gamla, grova träd, luckighet och åldersspridning. Trädskiktet har lång kontinuitet. Mul- och klövbete har pågått under lång tid vilket gett området dess karaktär med gott om djurstigar samt förekomst av flerstammiga träd och beteshorisont på buskar och träd. På sikt finns goda förutsättningar att skogen utvecklar högre naturvärden med ett tydligare betestryck och mer död ved. I naturreservatet förekommer naturskogslevande indikatorarter och rödlistade arter samt

några hävdgynnade arter. Närheten till skyddade områden med gammelskogar ger goda förutsättningar att långsiktigt bevara och utveckla områdets naturvärden.

Vattendraget som rinner genom reservatet ingår i Natura 2000 genom att det är ett biflöde till Natura 2000-området Vindelälven, som bland annat är utpekad för förekomsten av naturtypen mindre vattendrag.

De höga naturvärden som dokumenterats i området kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Genom beslutet ges också möjligheten att, så länge mul- och kreatursbete upprätthålls, uppleva en starkt betespräglad barnnaturskog.

## Reservatsföreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med reservatet gäller följande föreskrifter.

### A. Föreskrifter enligt 7 kapitlet 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

---

Det är förbjudet att:

1. uppföra byggnad eller annan anläggning som till exempel mast eller vindkraftverk,
2. bygga om eller ändra befintlig byggnads eller anläggnings konstruktion, funktion eller användningssätt,
3. anlägga väg, parkeringsplats, led, spång eller bro,
4. anlägga ledning eller rör,
5. bedriva täkt, gräva, plöja, spränga, borra, schakta, dika, dämna, rensa, utfylla, muddra, reglera eller bedriva annan verksamhet som skadar eller förändrar mark och block eller förändrar bottenpografi, vattenflöden eller dräneringsförhållanden,
6. tippa, dumpa eller anordna upplag,
7. bunkra, lossa eller lagra flytande bränsle,
8. avverka, flytta, ta bort eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar, såväl stående som liggande,
9. släppa ut eller sprida gifter, vådliga ämnen, kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, växtnäringsämnen, jordförbättringsmedel eller kalk,
10. inplantera för området främmande arter,

11. framföra motordrivet fordon i terräng, med undantag för snöskoterkörning vintertid på snötäckt, väl tjälad mark.

Det är utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

12. sätta upp skylt, plakat, affisch, inskrift eller därmed jämförbar anordning för reklam, information eller liknande ändamål, annat än för att informera om djurhållning samt tillfälligt (högst en vecka) i samband med jakt.

## **B. Föreskrifter enligt 7 kapitlet 6 § miljöbalken om vad fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktigas att tåla**

---

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas att tåla att följande anordningar uppförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet, där inget annat anges avses hela naturreservatet:

1. utmärkning av reservatets gränser enligt Naturvårdsverkets riktlinjer,
2. uppsättning och underhåll av informationstavlor,
3. skötselåtgärder för att skapa en mer varierad beståndsstruktur i skog samt betesmark genom skogsbete, slåtter, röja och fälla buskar och träd, ringbarka eller på annat sätt skada träd och tillföra död ved,
4. fysiologisk och hydrologisk återställning av dikespåverkad skogsmark och rätade vattendrag genom att lägga igen diken samt i vattendrag ta bort vandringshinder, tillföra död ved och återföra upprensade block och sten,
5. borttagande av för området främmande arter,
6. skötselåtgärder för att underlätta för friluftslivet samt för att åtgärda och förebygga slitage och påverkan på mark, växt och djurliv genom anläggande och underhåll av leder och rastplats,
7. undersökning och dokumentation av djur, växter och andra organismer samt mark- och vattenförhållanden.

## **C. Föreskrifter enligt 7 kapitlet 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas, samt om ordningen i övrigt, inom naturreservatet**

---

Det är förbjudet att:

1. göra åverkan på berg eller mark, till exempel genom att måla, borra, rista, hacka, gräva eller omlagra,

Datum  
2024-02-14

Diarienummer  
511-4610-2021

2. fälla, flytta, ta bort eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, såväl stående som liggande,
3. störa djurlivet, till exempel genom att klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig nära rovfågelbo, lya eller gryt,
4. framföra motordrivet fordon i terräng med undantag för snökoterkörning vintertid på snötäckt, väl tjälad mark,

Det är utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

5. sätta upp skylt, plakat, affisch, inskrift eller därmed jämförbar anordning för reklam, information eller liknande ändamål.
- 

## Undantag från föreskrifterna

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för:

- a) förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som anges i B-föreskrifterna med stöd av 7 kapitlet 6 § miljöbalken i detta beslut, samt de nödvändiga transporter som krävs för åtgärderna,
- b) normalt underhåll av väg och vägområde. Träd som fallit eller hotar att falla över väg får fällas men ska lämnas i naturreservatet,
- c) att nyttja naturreservatet för skogsbete med nötkreatur, häst, får eller getter samt vattning av betesdjur samt att i samråd med Länsstyrelsen uppföra stängsel samt övriga anordningar som djurskyddet föreskriver för betande djur,
- d) underhåll av stängsel och övriga anordningar för betesdjur. Träd som fallit eller hotar att falla över stängsel eller annan anordning för boskap eller på annat sätt utgör risk för boskap får kapas men ska lämnas i naturreservatet,
- e) åtgärder som syftar till att bibehålla betespräglade natur- och kulturmiljöer genom röjning av buskar, enstaka träd och sly. Träd som kapas ska lämnas i naturreservatet. För andra kultur- eller biotopvårdande åtgärder, som inte omfattas av undantag c-e, krävs Länsstyrelsens tillstånd från föreskrifterna,
- f) uppförande av jaktorn under förutsättning att jaktornet underhålls och avlägsnas om det inte längre nyttjas,
- g) att kvista träd och röja buskar och sly i befintliga sikt- och skjutgator vid jaktpass. Stående och liggande döda träd, exempelvis torrakor, får inte upparbetas,
- h) uttransport av fälld älg, björn, hjort eller vildsvin med stöd av 1 § terrängkörningsförordningen,

- i) renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437) eller framföra motordrivet fordon vid renskötsel i enlighet med gällande terrängkörningslagstiftning.

## Ärendets beredning

Processen att bilda naturreservat av Fäbodskogen inleddes på initiativ av markägaren, som 2020 skickade in en intresseanmälan till Skogsstyrelsen om formellt skydd av skogen. Skogsstyrelsen besökte området i december 2020. Skogsstyrelsen bedömde att skogen inte var prioriterad för biotopskydd. Länsstyrelsen kontaktades 2021 och har därefter besökt området och inventerat det vid ett antal tillfällen samt fört en dialog med berörd markägare. Länsstyrelsen besökte också området 2003 i samband med inventering av länets ängs- och betesmarker<sup>1</sup>.

Naturvårdsverket tillstyrkte 2021 att samtal kunde påbörjas med berörd markägare om formellt skydd för området. Mellan staten och markägare har det gjorts en överenskommelse om intrångsersättning. Sedan flera år tillbaka betas området av får.

Naturreservatet ligger inom vinterbetesmarkerna för samebyn Ubmeje tjeälddie<sup>2</sup>. Samebyn har beretts möjlighet att yttra sig. Sedan 2019 är Vindelns kommun (Vyöddalen Kommuvudna) förvaltningsområde för samiska språk<sup>3</sup>.

Förslaget till beslut, inklusive A-, B- och C-föreskrifter, har samrått med och godkänts av Naturvårdsverket.

Reservatsförslaget har sänts på remiss till berörda sakägare och myndigheter för yttrande och samråd:

- **Sametinget** har inget att erinra mot bilandet av naturreservatet.
- **Svenska samernas riksförbund (SSR)** har inget att erinra gällande bildandet av och skötselplanen för naturreservatet. SSR lyfter att det är viktigt att renskötselrätten inte begränsas samt att det är positivt att Länsstyrelsen öppnar upp för åtgärder vid eventuella störningar och slitage från besökare.

---

<sup>1</sup> Länsstyrelsen Västerbottens län. 2004. *Ängs- och betesmarker i Västerbottens län*. Meddelande 2:2004.

<sup>2</sup> Sametinget. iRenMark kartor.

<sup>3</sup> Vindelns kommun. 2020. Mål i arbetet som samisk förvaltningskommun. Fastställda av kommunstyrelsen 15 december 2020, § 246.

*Länsstyrelsens kommentar:* Renskötsel i enlighet med rennäringslagen är, liksom i förslaget till beslut, undantaget från naturreservatets föreskrifter (undantag i).

- **Sveriges geologiska undersökning (SGU)** har meddelat att de avstår från att yttra sig.

Övriga remissinstanser har valt att inte yttra sig.

## Beskrivning av naturreservatet

Naturreservatet ligger cirka 8 kilometer väster om Vindelns samhälle. Naturreservatet utgörs av en betad barrblandskog med lång historik av utmarksbete. I hela reservatet står tallar på 120-160 år, granarna är något yngre. Död ved förekommer sparsamt och består främst av stående döende och döda tallar. En bäck rinner genom den norra delen av reservatet. Bäckens djupa nedskuren i de finkorniga sedimenten. Närmast bäcken ökar lövinslaget, främst av björk och viden.

Skogen har en luckig struktur och djurstigar löper kors och tvärs genom blåbärsriset. Träden har på flera platser en tydlig beteshorisont. De senaste åren har området betats av får, tidigare av kor. I naturreservatet är några rödlistade naturskogsarter noterade, exempelvis garnlav, granticka och vedticka samt några hävdgynnade arter som kattfot och prästkrage. Brukandet har under lång tid varit extensivt med uttag av enstaka träd enligt gammaldags bruk.

Naturreservatet är litet men en vandring på djurstigarna som slingrar sig genom skogen till bäcken ger en fin bild av en betad barrskog. Söder om naturreservatet passerar vandringsleden Tvåälvsleden mellan Vindelälven i Vindeln och Umeälven i Granö.

## Länsstyrelsens motivering och bedömning

### Motiv till skyddets utformning

Fäbodarna är ett litet betespåverkat skogsområde med naturvärden knutna till långvarigt skogsbete samt naturskogsstrukturer som åldersspridning, siktning och död ved. Naturreservatet hyser växt- och djurarter som är knutna till dessa miljöer. Skogarna är präglade av skogsbetet men kan samtidigt klassas som kontinuitetsskogar. Brukandet har varit småskaligt under mycket lång tid och skogarna har aldrig slutavverkats.



För att områdets värden ska bestå behöver området långsiktigt skyddas från skogsbruk, dikning och annan exploatering, verksamhet eller påverkan som innebär att områdets naturvärden. Ett bevarande och en utveckling av områdets höga skogliga naturvärden förutsätter att skötsåtgärder kan genomföras för att gynna bevarandevärdena på kort och lång sikt. Åtgärder kan också genomföras för att underlätta allmänhetens friluftsliv och förebygga störningar på tamboskap, växt- och djurliv samt slitage på mark och naturmiljöer.

Länsstyrelsen bedömer att naturreservat är en lämplig skyddsform för områden som Fäbodarna som under lång tid, för att värdena ska bibehållas och utvecklas, kräver skötsel och restriktioner.

Länsstyrelsen har därför bedömt att området, i enlighet med miljöbalkens mål om skydd av värdefulla natur- och kulturmiljöer och bevarande av biologisk mångfald (1 kapitlet 1 § miljöbalken) samt områdets värde för friluftslivet, bör förklaras som naturreservat enligt 7 kapitlet 4 § miljöbalken.

## Överensstämmelse med planer och strategier för skydd och förvaltning

Bevarandet av naturreservatet Fäbodarna ligger i linje med flera nationella och regionala strategier och planer för skydd och skötsel av värdefull natur:

Naturreservatet ligger i *värdestråk* för barrskog (Kulbäcksliden – Omagaliden<sup>4</sup>) och *limniska miljöer* (Kulbäcken). Det gör att förutsättningarna förstärks för att långsiktigt bevara och utveckla områdets utpekade värden och för att bevara, stärka och utveckla en grön infrastruktur på landskapsnivå<sup>5</sup>. En grön infrastruktur är ett ekologiskt funktionellt nätverk av livsmiljöer, strukturer och naturområden för bevarande av biologisk mångfald i hela landskapet. *Äldre betespräglad skog* är en *prioriterad skogstyp* för skydd<sup>6</sup>. Prioriterade skogstyper är de skogstyper som Sverige har ett internationellt ansvar att bevara samt de skogstyper som bedöms vara underrepresenterade i formellt skyddade områden. Fäbodarnas

---

<sup>4</sup> Länsstyrelsen i Västerbottens län och Skogsvårdsstyrelsen Västerbotten. 2005. *Strategi för formellt skydd av skog i Västerbottens län. Inkl. Tillägg 2019-12-19 (dnr 511-2259-2018)*.

<sup>5</sup> Länsstyrelsen Västerbotten. 2019. *Handlingsplan för grön infrastruktur i Västerbottens län*.

<sup>6</sup> Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen. 2018. *Nationell strategi för formellt skydd av skog. Rapport 6762*.

naturreservat är ett fint komplement till de närliggande naturreservaten Kulfors, Hältjärnberget, Osttjärnbäcken och Vorrberget.

## Förenlighet med miljömål, friluftsmål och EU-direktiv

Bevarandet av biologisk mångfald och arbetet med att uppnå de av riksdagen antagna miljö kvalitetsmålen är en hörnsten i det nationella miljöarbetet och naturreservat är en av de skyddsformer som utgör basen i det formella skyddet av värdefulla naturområden och biologisk mångfald.

Reservatsbeslutet omfattar 18,5 hektar skog (hela arealen är produktiv skog), 0,2 hektar våtmark samt 0,1 hektar vattendrag med dess arter, strukturer och processer som i första hand stärker möjligheterna att nå miljömålet *Levande skogar* men även miljömålen *Ett rikt odlingslandskap* och *Ett rikt växt- och djurliv*. Aktiva skogsbeten är ovanligt i Västerbottens län. Området är en gammal fåbod där skogen betats under lång tid.

Reservatet bidrar även till uppfyllandet av ett par av Sveriges nationella friluftsmål, däribland *Tillgång till natur för friluftsliv* och *Skyddade områden som resurs för friluftslivet*, genom att naturmiljöernas upplevelsevärden bevaras och tillgängliggörs.

Vattenmiljöerna inom naturreservatet Fåbodarna ingår, som biflöde till Vindelälven, sedan 2002 i *Natura 2000*<sup>7</sup>, EU:s nätverk av värdefulla naturområden med arter eller naturtyper som är särskilt skyddsvärda ur ett europeiskt perspektiv.

Fåbodarnas naturreservat ligger inom UNESCOs *biosfärområde Vindelälven-Juhttátahkka*.

## Förenlighet med riksintressen (3 och 4 kapitlet miljöbalken) och kommunala planer

Vindelälven med biflöden är en av våra fyra *nationalälvar* och vattenreglering och vattenöverföring får enligt 4 kap. 6 § miljöbalken (1998:808) inte utföras i Vindelälven med tillhörande käll- och biflöden. Naturreservatet bidrar till att delar av Vindelälvens biflöden långsiktigt bevaras och vid behov kan naturvårdshöjande åtgärder genomföras, till exempel igenläggning av diken.

---

<sup>7</sup> EU:s Art- och habitatdirektiv, Direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter.

En flyttled av *riksintresse för rennäringen* enligt 3 kapitlet 5 § miljöbalken passerar naturreservatet. Renskötsel är undantaget från naturreservatets föreskrifter och genom naturreservatsbeslutet bevaras skogarna långsiktigt.

Vindelns kommuns översiktsplan<sup>8</sup> redovisar berörda riksintressen. Vägen söder om naturreservatet, som förbinder vägarna 363 och E12 anses vara ett viktigt vägstråk. Enligt översiktsplanen ska kommunen aktivt arbeta med att utveckla närturism samt skapa goda förutsättningar för olika typer av leder som kan nyttjas både sommar- och vintertid. Naturreservatet ligger inom en mil från Vindelns tätort i nära anslutning till Tvåälvsleden mellan Granö och Vindeln.

Sammantaget så bedömer Länsstyrelsen därför utifrån reservatets omfattning att detta beslut om bildande av Fäbodarnas naturreservat är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med för området gällande kommunala planer.

## Effekter på ekosystemtjänster

Länsstyrelsen har gjort en bedömning av vilka effekter naturreservatsbildningen har på olika ekosystemtjänster från naturreservatet. I bedömningen ingår de ekosystemtjänster som påverkas i måttlig till hög grad, både positivt och negativt.

Beslutet har störst positiv effekt på de stödjande ekosystemtjänsterna som är kopplade till artbevarande och biologisk mångfald, men även många andra ekosystemtjänster påverkas positivt. Länsstyrelsen bedömer att bland annat följande ekosystemtjänster påverkas positivt av beslutet:

- **Försörjande ekosystemtjänster** som produktion av livsmedel från vilda djur och växter.
- **Reglerande ekosystemtjänster** som flödesreglering och global klimatreglering (kolbindning) utförd av växter.
- **Kulturella ekosystemtjänster** som tillhandahållande av attraktiva miljöer för friluftsliv, tillhandahållande av områden för forskning samt bevarande av naturen för framtida generationer.
- **Stödjande ekosystemtjänster** som ekologiska samspel, bevarande av biologisk mångfald inklusive genpool, habitat och hotade arter,

---

<sup>8</sup> Vindelns kommun. 2014. *Översiktsplan för Vindelns kommun*. Antagen av kommunfullmäktige 22 september 2014.

samt tillhandahållande av livsmiljöer för arter, till exempel boplatser för djur och fåglar.

Beslutet har störst negativ effekt på försörjande ekosystemtjänster kopplade till skogsbruk som produktion av träråvaror, bioenergi och biobaserade kemikalieråvaror. En nationell politisk avvägning har gjorts mellan produktion av virkesråvara och bevarande av skogar med höga naturvärden vid formuleringen av tidigare etappmål för miljömålet Levande skogar.

### Intresseprövning enligt 7 kapitlet 25 § miljöbalken

Vid skydd av områden ska det enligt 7 kapitlet 25 § miljöbalken göras en intresseavvägning där hänsyn ska tas till enskilda intressen. Utgångspunkten vid avvägning mellan enskilda och allmänna intressen är att inskränkningar som motiveras av hänsyn till naturvårdsintressen eller intressen för friluftslivet betraktas som angelägna allmänna intressen. Länsstyrelsen bedömer att naturreservatets avgränsning och föreskrifter är nödvändiga för att skydda och utveckla områdets bevarandevärden.

Sammantaget finner Länsstyrelsen att de positiva effekterna av att bevara området överväger de negativa effekterna som orsakas av inskränkningarna i markanvändning. Vid avvägning enligt 7 kapitlet 25 § har Länsstyrelsen funnit att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet ska uppnås.

### Konsekvensutredning för ordningsföreskrifter enligt 7 kapitlet 30 § miljöbalken

Enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning ska en bedömning om konsekvensutredning göras för ordningsföreskrifterna enligt 7 kapitlet 30 § miljöbalken. Dessa föreskrifter gäller rätten att färdas och vistas, och ordningen i övrigt i området och exemplifieras i förarbetena till miljöbalken (proposition 1997/98:45) som förbud mot åtgärder som annars hade varit tillåtna enligt allemansrätten.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att ordningsföreskrifterna enligt 7 kapitlet 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivning.

## Upplysningar

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kapitlet 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudet/föreskriftens syfte.

För föreskrifter med krav på tillstånd kan Länsstyrelsen lämna tillstånd till en åtgärd om det inte strider mot reservatets syfte. Ett tillstånd innebär att en åtgärd kan få vidtas, åtminstone i viss omfattning men att det kan finnas krav på utformning, tidsbegränsning, lokalisering mm.

Enligt 29 kapitlet 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats enligt 7 kapitlet miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid med meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kapitlet 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Enligt 4 § skogsvårdslagen (1979:429) ska lagens bestämmelser eller föreskrifter inte tillämpas i den mån de strider mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 kapitlet miljöbalken.

Före anordnande av fasta renskötselåtgärningar ska samråd ske med Länsstyrelsen enligt 12 kapitlet 6 § miljöbalken, enligt vad som framgår av 7c § förordningen (1998:904) om anmälan om samråd.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också andra lagar, förordningar och föreskrifter till skydd för naturmiljön, till exempel:

- Verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i särskilda skyddade områden (Natura 2000) kräver tillstånd enligt 7 kapitlet 28a-29b §§ miljöbalken. Det gäller även åtgärder utanför området om det kan påverka miljön inne i Natura 2000-området.
- Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fridlysta enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter, exempelvis samtliga orkidéer, är fridlysta enligt 8 kapitlet miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845).
- Fornlämningar är skyddade enligt 2 kapitlet kulturmiljölagen (1988:950). Enligt 2 kapitlet 6 § kulturmiljölagen är det förbjudet att utan tillstånd från Länsstyrelsen rubba, ta bort, gräva ut, täcka över

eller genom bebyggelse, planering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga 3. Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft. I annat fall går rätten till ersättning eller inlösen förlorad.

## De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Helene Hellmark Knutsson med Lena Lundevaller, handläggare områdesskydd, som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Emil Larsson, handläggare områdesskydd, och Kristina Larsson, förvaltare naturreservat, medverkat.

Helene Hellmark Knutsson

Landshövding

Lena Lundevaller

Handläggare områdesskydd

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

## Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på  
<https://www.lansstyrelsen.se/dataskydd>.

## Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan inklusive bilagor
3. Överklagandehänvisning regering



## Naturresevat

## Fäbodarna

Vindelns kommun  
Västerbottens län

Bilaga 1 till beslut med  
diarienummer 511-4610-2021

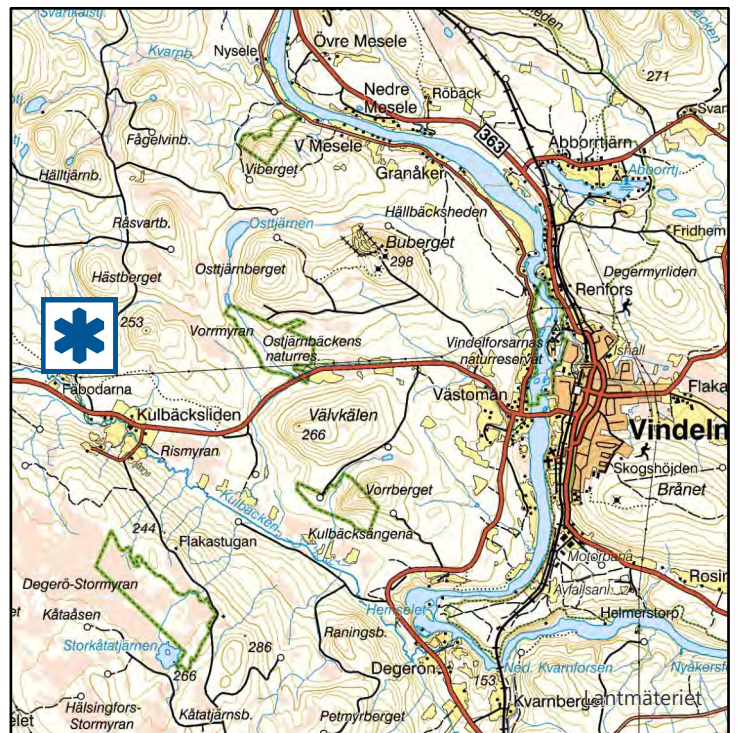
 Naturresevat gräns

2024-02-14

Bakgrundskartor © Lantmäteriet, Länsstyrelsen



Länsstyrelsen  
Västerbotten





Länsstyrelsen  
Västerbotten

## Bilaga 2 till beslut

Datum  
2024-02-14

Diarienummer  
511-511-4610-2021

Dossienummer  
2402429

# Skötselplan för Fäbodarnas naturreservat i Vindelns kommun



Foto: Lena Lundevaller



# 1. Syfte med säkerställande och skötsel

## 1.1 Syfte

Syftet med naturreservatet är att vårda och bevara värdefulla naturmiljöer i form av barrdominerade naturskogar. Syftet är också att vårda och bevara den biologiska mångfalden knuten till dessa miljöer. I syftet ingår även att skydda och återställa livsmiljöer för skyddsvärda arter.

De arter och naturtyper som angivits för Natura 2000-området Vindelälven ska skyddas och återställas så att gynnsam bevarandestatus kan bibehållas eller uppnås.

Inom ramen för bevarande av naturmiljöer ska naturreservatet också tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

## 1.2 Hur syftet ska uppnås

Syftet ska framförallt uppnås genom att naturmiljöerna utvecklas fritt samt genom att fortsatt skogsbete möjliggörs.

Naturliga processer såsom stormfällning samt svampars och insekters nedbrytning av ved med mera tillåts fortgå ostört. Det ska vara möjligt att återställa värdefulla naturskogsstrukturer, genom att gynna död ved och främja lövandelen samt genomföra hydrologisk återställning av påverkade vattendrag. Främmande arter ska tas bort.

Områdets prägel av skogsbete och naturvärdena knutna till det ska kunna upprätthållas och utvecklas med fortsatt skogsbete. Så länge skogen betas är röjning av buskar och enstaka träd för att upprätthålla karaktären av en ljusöppen, betad bondeskog i enlighet med syftet.

Åtgärder ska också kunna genomföras för att underlätta för allmänhetens friluftsliv.

## 2. Uppgifter om naturreservatet

### 2.1 Administrativa uppgifter

Administrativa uppgifter om naturreservatet. Arealerna anges enligt nationella marktäckedata (NMD).

<b>Namn</b>	Fäbodarna
<b>Dossiernummer</b>	2402429
<b>NVR-id</b>	2062662
<b>Kommun</b>	Vindelns
<b>Län</b>	Västerbotten
<b>Lägesbeskrivning</b>	8 km väster om Vindelns samhälle
<b>Mittkoordinat</b>	7128720, 720410 (SWEREF 99TM)
<b>Naturgeografisk region</b>	30a, Norrlands vågiga bergkullteräng med mellanboreala skogsområden
<b>Gräns</b>	Se karta i beslutet, bilaga 1
<b>Markägare</b>	Enskild markägare
<b>Fastigheter</b>	Renfors 4:1
<b>Förvaltare</b>	Länsstyrelsen Västerbotten
<b>Totalareal</b>	19 hektar
<b>Areal skogsmark</b>	18,5 hektar
<b>Areal produktiv skog</b>	18,5 hektar
<b>Areal öppen våtmark</b>	0,2 hektar
<b>Areal övrig öppen mark</b>	0,2 hektar
<b>Areal vattendrag</b>	0,1 hektar

Tabell med administrativa uppgifter om Fäbodarnas naturreservat.

## 2.2 Naturtyper och arter enligt Natura 2000

Större delen av naturreservatet utgörs av naturtypen trädklädd betesmark.

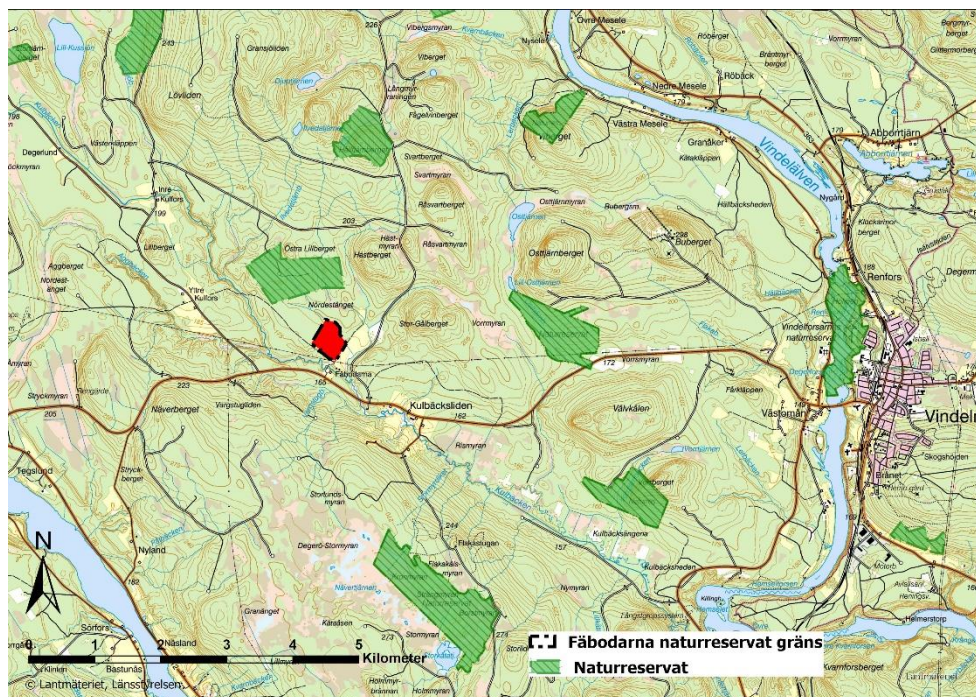
Vattendraget i naturreservatet ingår, som biflöde till Vindelälven, sedan 2002 i Natura 2000, EU:s nätverk av värdefulla naturområden med arter eller naturtyper som är särskilt skyddsvärda ur ett europeiskt perspektiv. För Natura 2000-området Vindelälven (SE0810435) finns en bevarandeplan i vilken det anges vad som krävs för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus för utpekade arter och naturtyper. Naturtypen mindre vattendrag, enligt Art- och habitatdirektivet, finns i reservatet och är en del av det som utgjort grund för utpekandet av Vindelälven som Natura 2000-område och är ett prioriterade bevarandevärde som ska bevaras inom Natura 2000-området.

Naturtyp enligt NNK	Kod	Areal (hektar)
Mindre vattendrag	3260	0,1
Svämängar	6450	0,2
Trädklädd betesmark	9070	14
Icke natura-naturtyp	9900	4,7

Tabell med naturreservatets Natura 2000 naturtyper enligt Natura naturtypskartan (NNK).  
Kartering enligt Naturvårdsverket.

## 3. Beskrivning av naturreservatet

Naturreservatet ligger cirka 1,3 kilometer nordväst om Kulbäcksliden, norr om väg 630 mellan Vindeln och Hednäs. Reservatet består av en gammal barrskog som under lång tid nyttjats för skogsbete. Höjden över havet går från 160 meter vid brukningsvägen i öster till drygt 175 meter i väster.



Naturreservatet Fäbodarna (rödmarkerat med svart streckad gräns) ligger cirka 8 km väster om Vindelns samhälle. På kartan syns också några närliggande naturreservat (grön streckad markering).

### 3.1 Geologi

Berggrunden i naturreservatet består av de metamorfa (omvandlade) bergarterna paragnejs och metagråvacka. Båda har bildats genom omvandling av sedimentära bergarter. Naturreservatet ligger under högsta kustlinjen, HK. Jordarternas finkorniga leriga till siltiga sediment är väl synliga längs bäcken i norra delen av naturreservatet.

### 3.2 Skog och skogsbete

Naturreservatets barrskogar har betats under lång tid av kor och på senare tid av får. I fältskiktet finns gräs och örter som är dugligt foder och som visar på långvarigt bete. Trädskiktet är självföryngrat med träd i olika åldrar och med gamla träd som visar på lång kontinuitet. Skogarna är till övervägande del talldominerade. Tallar på 120-160 år förekommer allmänt. Granarna är mestadels något yngre, 70-130 år. I delar är träden gruppställda och åldersspridningen god med begynnande självgallring. Äldre lövträd av björk och asp återfinns främst vid bäcken i norr. Död ved förekommer mer sparsamt.

Datum  
2024-02-14Diarienummer  
511-4610-2021

Talldominerad barrskog med underväxt av gran. Foto: Emil Larsson.

Skiftet har en tydlig utmarkskaraktär med luckig struktur och på flera platser syns en tydlig beteshorisont där trädens grenverk är upphöjt från marken. Buskskiktets enar och viden är tydligt betespräglade. I naturreservatet förekommer både arter knutna till äldre barnaturskogar, till exempel granticka och vedticka, och betesgynnade arter som kattfot, liten blåklocka och ormrot.

### 3.3 Våtmark och vattendrag

Naturreservatet ligger inom Vindelälvens avrinningsområde. Genom norra delen av naturreservatet passerar en i de finkorniga sedimenten djupt nedskuren bäck. Erosions- och ackumulationsprocesser har medfört att bäcken över tid haft delvis annat lopp genom naturreservatet<sup>1</sup>. Delar av bäcken översvämmar vid höga vattenflöden omkringliggande mark, till exempel vid Storängeshalsen. Bäcken mynnar strax öster om naturreservatet i Ölkannbäcken som via Kulbäcken rinner ut i Vindelälven. De sydvästra delarna av naturreservatet avvattnas via ett par bäckdrag till Kulbäcken strax söder om reservatet.

Området närmast bäcken är överlag kraftigt betat och trampat av får. På flera ställen saknas sammanhängande vegetationstäcke. Blottad jord kan

---

<sup>1</sup> Lantmäteriet. Ortofoto svart/vit: 1960, 1975, 1995, 1999, 2004. Ortofoto färg 2009, 2013, 2018, 2022. Ortofoto IR 2004, 2009, 2013, 2018, 2022.

utgöra värdefullt substrat för bland annat insekter och konkurrenssvaga växter.

### 3.4 Arter

Fäbodarnas naturreservat utgör en lämplig miljö för arter knutna till äldre grannaturskog. Vid bäcken kan bete bidra till en hävdgynnad artsammansättning.

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Alectoria sarmentosa</i>	Garnlav	NT
<i>Fuscoporia viticola</i>	Vedticka	
<i>Porodaedalea chrysoloma</i>	Granticka	NT
<i>Antennaria dioica</i>	Kattfot	
<i>Bistorta vivipara</i>	Ormrot	
<i>Campanula rotundifolia</i>	Liten blåklocka	
<i>Leucanthemum vulgare</i>	Prästkrage	
<i>Linnea borealis</i>	Linnea	

Tabell med några arter som noterats i naturreservatet. Hotkategori enligt Artdatabankens rödlista 2020<sup>2</sup>.

### 3.5 Kulturhistoria och tidigare markanvändning

Naturreservatet ligger vid en gammal fäbodplats och har lång historik av utmarksbete. Brukandet av skogen har varit extensivt med plockhuggning enligt gammeldags bruk. Det gör att skogarna har karaktär av äldre tiders bondeskogar med ett myller av vältrampade djurstigar.

Vid upprättandet av lagaskiftes kartan<sup>3</sup> 1885 var skogarna värdefull betesmark för fäbodens djur. Lövbrännor var vanliga i området och barrskogarna var på många ställen lövrika.

---

<sup>2</sup> SLU Artdatabanken. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. CR=Critically endangered/Akut hotad, EN=Endangered/Starkt hotad, VU=Vulnerable/Sårbar, NT=Near threatened/Nära hotad.

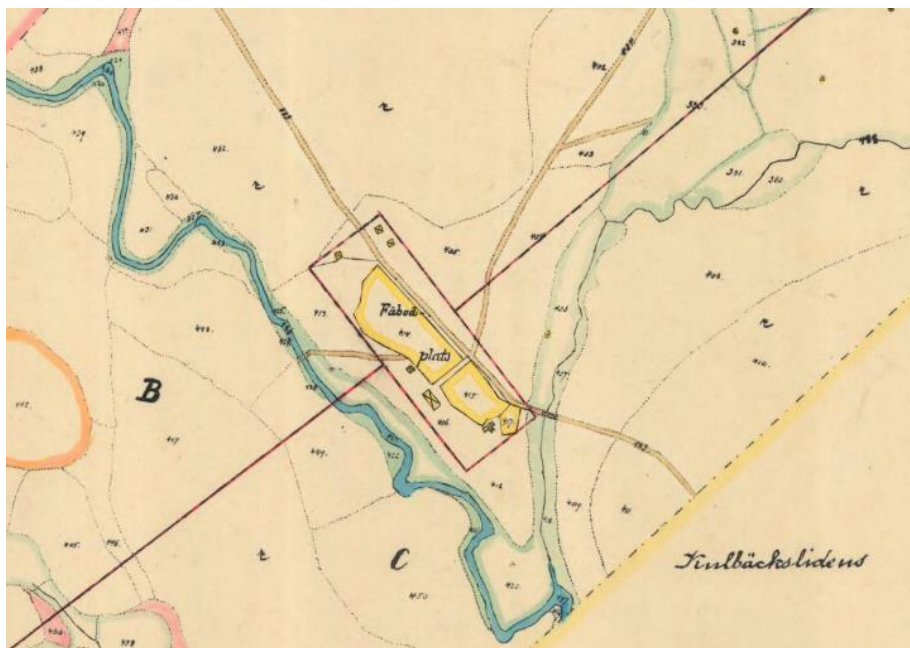
<sup>3</sup> Lantmäteriet. Historiska kartor. *Karta och beskrifning öfver laga skiftet å alla egorna till Renfors skattehemman uti Degerfors socken af Westerbottens län, upprättad år 1885.* Degerfors nr 540.

Datum  
2024-02-14

Diarienummer  
511-4610-2021

Strax söder om naturreservatet passerar den gamla kyrkstigen<sup>4,5</sup>. Ett betydelsefullt färdstråk för byarna vid Umeälven, bl.a. Tegsnäset och Granö, till Degerfors kyrkby, som från slutet av 1800-talet också blev stationssamhälle (nuvarande Vindelns).

Det finns inga registrerade fornlämningar inom reservatet<sup>6</sup>.



Fäbodarna på laga skifteskartan för hemmanet Renfors från 1887. Källa: Lantmäteriet, Historiska kartor.

### 3.6 Rensköttsel

Naturreservatet ligger inom samebyn Ubmeje tjeälddie vinterbetesmarker. Ubmeje tjeälddie är en fjällsameby. En flyttled av riksintresse för rennäringen enligt 3 kapitlet 5 § miljöbalken passerar naturreservatet<sup>7</sup>. Flyttleden går från rengärdan vid Stryckmyran (nordost om Tegslund) till Vorrberget.

Andra områden än de som redovisas på Sametingets kartor kan få ökad betydelse på grund av bl.a. väder, betestillgång samt övriga verksamheter och aktiviteter inom beteslandet. Samhällen, utbyggda älvar, vägar, skogsbruk, turism m.m. i samebyns vinterbetesområde gör att renarna behöver

<sup>4</sup> Generalstabens. Rikets allmänna kartverk. 1911, 1938, 1944 och 1959. *Generalstabskarta 56 Degerfors SV*.

<sup>5</sup> Generalstabens litografiska anstalt. 1962. Rikets allmänna kartverk. *21J Vindelns 5g Kulbäcksliden*. Flygfotografering verkställd 1954. Kartläggning slutförd 1960.

<sup>6</sup> Riksantikvarieämbetets databas Fornsök.

<sup>7</sup> Sametinget. iRenMark kartor.

mycket tillsyn i vinterbeteslandet. Tjockt snötäcke och hård skare gör att det i vinterbeteslandet är nödvändigt att ha tillgång till hänglavsbyte.

### 3.7 Friluftsliv

Naturreseptatet är litet men ger en fin bild av äldre tiders bondeskogar med betande djur. En labyrintliknande upplevelse, med korsningar och blindgångar, fås genom att följa de många djurstigarna som går i kringelikrok mellan träden fram till bäcken. Det är viktigt att besökare stänger grindar ordentligt och visar hänsyn till betande tamboskap.

Naturreseptatet saknar besöksanordningar. Den 2,5 mil långa vandringsleden Tvåälvsleden mellan Vindelälven i Vindeln och Umeälven i Granö passerar strax söder om naturreseptatet. Vintertid används leden som skoterled. Leden följer i stort sett den gamla kyrkmarschleden. Längs leden finns rastplatser och vindskydd.

## 4. Skötselområden för naturmiljöer

Reservatet är indelat i två skötselområden med utgångspunkt från de övergripande naturtyperna i naturreseptatet samt de åtgärder som ska genomföras inom respektive skötselområde (bilaga 1).

Inom förvaltningen av naturreseptatet är den naturvårdande skötseln huvudsakligen inriktad på att bevara barnnaturskogarna med deras biologiska mångfald. Skogsbyte och andra hävdgynnande åtgärder inom ramen för naturreseptatets förvaltning kan övervägas utifrån resurser och behovet av hävd i andra liknande områden.

För varje skötselområde redovisas bevarandemål som beskriver vilket tillstånd som ska bevaras eller uppnås i skötselområdet. För varje skötselområde redovisas också de skötselåtgärder som kan behöva vidtas i området för att syftet med naturreseptatet ska kunna uppnås och som får genomföras av Länsstyrelsen, som förvaltare av reservatet, i enlighet med reservatets föreskrifter. Skötselområdets bevarandetillstånd anses gynnsamt när dessa bevarandemål är uppnådda.

### 4.1 Främmande arter

För samtliga skötselområden gäller bevarandemålet att främmande arter som utgör ett hot mot den biologiska mångfalden inte ska förekomma. Det innebär att främmande arter ska kunna tas bort om behov uppstår, till



exempel om lupiner eller främmande trädslag sprider sig innanför naturreservatsgränsen.

## 4.2 Skötselområde 1: Barrnaturskog med skogsbete samt möjlighet till naturvärdeshöjande skötsel

Areal: 18 hektar.

### Beskrivning

Skötselområdet består av talldominerade barrblandskogar där ett extensivt skogsbete pågått under närmare 150 år. Området har inte varit stängslat. Skogarna har betats av kor och under de senaste decennierna av får. Betesgynnade arter förekommer sparsamt och då främst i områdets mer öppna delar i söder och vid bäcken. Vid inventeringen av länets ängs- och betesmarker 2003 betades området av får<sup>8</sup>. Får betade också i hela skötselområdet vid Länsstyrelsens besök 2022 och 2023.



Fårens stigar i skogen. Foto: Lena Lundevaller, augusti 2022.

Skogen har också höga naturskogsvärden med strukturer som äldre träd, luckighet och några arter knutna till äldre barnaturskogar. Skogarna har lång skoglig kontinuitet förutom cirka 2 hektar i sydvästra hörnet av naturreservatet som avverkades i slutet på 1960-talet. Enstaka mindre

---

<sup>8</sup> Länsstyrelsen Västerbottens län. 2004. *Ängs- och betesmarker i Västerbottens län*. Meddelande 2:2004.

Datum  
2024-02-14

Diarienummer  
511-4610-2021

områden har också hållits öppna för skötsel av kreatur, bland annat intill bäcken. På sikt har skogarna goda möjligheter att utveckla ännu högre naturskogsvärden.

Naturreseptatet ligger i en skoglig värdetrakt och i närområdet finns naturreseptat med höga naturskogsvärden.

## Bevarandemål

- Skogen ska utmärkas av olikåldrighet, luckighet och genomgående stor strukturell variation. Grova och gamla träd ska vara vanliga. Generellt ska tillgången på stående och liggande död ved vara stor.
- Skötselområdet har en betespräglade vegetation där vedartad igenväxningsvegetation endast förekommer i begränsad omfattning. Vid upphört bete kan skötselområdet tillåtas övergå till naturskog med för de skogliga naturtyperna typiska strukturer och processer.
- Skogen ska också präglas av intern dynamik med naturliga processer såsom trädens åldrande och döende, stormfällningar, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd i skogen. Som en del i skogens naturliga utveckling kan dessa processer medföra att området periodvis kan komma att få en förändrad karaktär.
- Ingen antropogen tillförsel av näring, inklusive röjningsavfall, ska förekomma.
- Skötselområdet ska ha en naturlig hydrologi.
- Typiska betsgynnade arter och naturskogsarter ska ha stabila eller ökande populationer.

## Skötselåtgärder

Skogen har värden knutna till kreatursbete som kan utvecklas genom skötselåtgärder samt bibehållet och i viss mån ökat betestryck. Skötseln sker initialt i första hand genom skogsbete av nötboskap, hästar, får eller getter utanför Länsstyrelsens förvaltning av naturreseptatet.

Om bete inte längre är möjligt att upprätthålla kan skötselområdet lämnas för fri utveckling för att på sikt uppnå högre naturskogsvärden. Naturvärdeshöjande åtgärder för att öka mängden döende träd och död ved kan genomföras.

### Naturvärdeshöjande variationsskapande åtgärder

Naturvärdeshöjande åtgärder kan genomföras för att bibehålla och i viss mån återställa för området värdefulla och karaktäristiska skogliga strukturer. Skogsbete samt varsam röjning av buskar ska vara möjligt för att motverka igenväxning samt bibehålla skogarnas luckighet. Fällning och ringbarkning av gran kan övervägas för att öka instrålningen och minska konkurrensen. Där brist på döende träd och död ved kan påverka områdets skogliga naturvärden negativt kan ringbarkning, fällning av träd eller annan tillförsel av död ved övervägas.

### Hydrologisk återställning

Där diken, rätning av vattendrag eller annan tidigare markavvattning påverkar områdets naturvärden negativt kan en återställning av hydrologin övervägas.

### Upphört skogsbete

Om djur inte längre ska beta i området ska stängsel och övriga anläggningar för djurhållning avlägsnas av djurhållaren i samråd med Länsstyrelsen. Skogen kan därefter lämnas för fri utveckling. Naturvärdeshöjande åtgärder för att återskapa en mer varierad beståndsstruktur kan genomföras.

## 4.3 Skötselområde 2: Vattendrag och våtmarker

Areal: 0,5 hektar.

### Beskrivning

Skötselområdet omfattar naturreservatets bäck med svämplan (den yta som påverkas av återkommande översvämningar). Bäckens har delvis rätats, vilket också framgår av ekonomiska kartan från 1960<sup>9</sup>. På kartan syns också bäckens svämningsplan. Vid den norra bäcken finns också ett cirka 90 meter långt dike. Området har betats av kreatur under lång tid, senaste åren av får. Marken är till stor del välbetad.

Naturreservatet ligger inom Vindelälvens avrinningsområde. Vindelälven är ett Natura 2000 område (SE00810435) och en av landets fyra nationalälvar. Vindelälvens avrinningsområde omfattas av skydd mot vattenkraftutbyggnad, 4 kapitlet 6 § miljöbalken.

---

<sup>9</sup> Generalstabens litografiska anstalt. 1962. Rikes allmänna kartverk. 21J Vindelns 5g Kulbäcksliden. Flygfotografering verkställd 1954. Kartläggning slutförd 1960.

Naturreseptatet ligger i en värdetrakt för limniska miljöer, Kulbäcken (ACC0015). I arbetet med EU:s vattendirektiv<sup>10</sup> har bäckarna som rinner genom naturreseptatet ännu inte bedömts. Bäckarna mynnar utanför naturreseptatet i Kulbäcken (SE712791-168158). Kulbäcken bedöms ha måttlig ekologisk status och inte uppnå god kemisk status till 2027 på grund av påverkan i avrinningsområdet från bland annat vandringshinder. I likhet med länets övriga sjöar och vattendrag finns viss påverkan av långväga luftföroreningar som kvicksilverföreningar och bromerade difenyletrar.



Bäcken i naturreseptatets norra del omgiven av betade gräsmarker. Foto: Länsstyrelsen, juli 2020.

## Bevarandemål

- Skötselområdet ska i huvudsak ha en intakt, naturlig hydrologi samt vattenkemi.
- Skötselområdets våtmarker och vattendrag inklusive stränder- och strandvegetation samt svämplan ska präglas av naturliga ekologiska och hydrologiska processer, såsom nederbörd, grundvattenflöden och översvämningar. Naturliga erosions- och ackumulationsprocesser ska tillåtas fortgå ostört och forma strukturer och livsmiljöer.
- Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Det ska inte tillkomma några avvattande eller tillrinnande diken som medför negativ påverkan.

---

<sup>10</sup> Vatteninformationssystem Sverige (VISS).

Datum  
2024-02-14

Diarienummer  
511-4610-2021

- Vattenkvaliteten ska vara god med försumbar påverkan av mänskliga faktorer, t.ex. övergödande, försurande och grumlande ämnen. Det ska inte förekomma gödsling, kalkning eller dikning.
- Vattenlevande organismer ska ha fria vandringsvägar.
- Typiska arter för naturtyperna ska ha stabila eller ökande populationer inom området.

## Skötselåtgärder

Huvudinriktningen är att skötselområdets bäckar och våtmarker ska få utvecklas fritt där de naturliga processerna tillåts fortgå ostört. Åtgärder kan genomföras för att återställa hydrologiskt påverkade delar av skötselområdet.

Strandområdena har värden knutna till kreatursbete som kan utvecklas genom skötselåtgärder samt bibehållet samt i viss mån utökat betestryck. Skötseln sker i första hand genom skogsbete av nötboskap, hästar, får eller getter utanför Länsstyrelsens förvaltning av naturreservatet.

Om det inte längre är möjligt att upprätthålla bete kan andra skötselåtgärder för att hålla skötselområdets svämängar öppna övervägas. Det ska också vara möjligt att lämna området för fri utveckling. Naturvärdeshöjande åtgärder för att gynna lövträd kan genomföras.

## Hydrologisk återställning

Det ska vara möjligt att genomföra hydrologisk återställning av rätade vattendrag och dikade naturmiljöer. Aktuella åtgärder kan exempelvis vara att där diken påverkar de naturliga flödena negativt lägga igen diken samt stoppa vattenflödet med dämmen. Det ska i vattendrag vara möjligt att ta bort vandringshinder, tillföra död ved och återföra upprepade block och sten. Träd kan behöva tas bort inom reservatets båda skötselområden för att kunna genomföra hydrologisk återställning. Träd som kapas lämnas i naturreservatet eller forslas bort.

## Naturvärdeshöjande variationsskapande åtgärder

Skötselåtgärder kan genomföras för att bibehålla samt öka strandområdenas värden knutna till det långvariga mul- och klövbetet. Skogsbete samt varsam röjning av buskar ska vara möjligt för att motverka igenväxning och få en mer sammanhängande grässvål. Naturvärdeshöjande åtgärder kan också genomföras för att bibehålla och skapa goda förutsättningar för lövgynnade

och hävdgynnade arter. Aktuella åtgärder kan vara att ta bort uppväxande granar samt friställa lövträdstammar.

### Upphört bete

Om djur inte längre ska beta i området ska stängsel och övriga anläggningar för djurhållning avlägsnas av djurhållaren efter samråd med Länsstyrelsen. För att hålla svämängarna öppna kan andra skötselmetoder övervägas som slåtter och att röja bort buskar. Att lämna området för i huvudsak fri utveckling ska också vara möjligt. Återkommande röjning av uppväxande barrträd samt avdödning av barrträd kan genomföras får att möjliggöra beståndsförnyring av lövträd.

## 5. Skötsel för friluftsliv

### 5.1 Friluftslivets förutsättningar

Naturreseptatet ligger relativt nära bilväg och strax utanför reservatet passerar en vandringsled och skoterled, Tvåälvsleden.

I dagsläget finns inte några anläggningar för allmänheten i naturreseptatet. Med hänsyn till betande får omges naturreseptatet av ett elstängsel. Stängslet är delvis ett hinder för allmänhetens tillträde till området.

#### Mål för friluftsliv

- Det övergripande målet för friluftslivet är att reservatet ska vara tillgängligt för naturupplevelser, rekreation och naturstudier utifrån sina befintliga förutsättningar.
- Det ska vara möjligt att på olika sätt få information om naturreseptatets upplevelsevärden inför och under besök i området. Informationen ska också bidra till att reservatets syfte att bevara naturtyper och arter uppnås.
- Reservatets intressanta naturmiljöer och arter ska kunna besökas utan att skada dem.

#### Åtgärder för friluftsliv

Grundläggande för att naturreseptatet ska vara tillgängligt för egna strövtåg och naturstudier är att det finns information om området samt att stängsel och grindar inte hindrar besökare. Reservatets anordningar för friluftslivet finns markerade på kartan i bilaga 2.

Datum  
2024-02-14

Diarienummer  
511-4610-2021

Informationen om Fäbodarnas naturreservat ska underlätta för besökare att uppleva området, förhöja upplevelsen av besöket samt informera om gällande regler. Minst en informationsskylt utformad i enlighet med Naturvårdsverkets anvisningar, ska sättas upp och underhållas i anslutning till reservatet. Kompletterande skyltar kan sättas upp för att informera om naturmiljöer, skötselinsatser och t.ex. skogsbete. Information om Fäbodarnas naturreservat på Länsstyrelsens webb, via appar och andra tekniska lösningar publiceras utifrån tillgängliga resurser och prioriteringar tillsammans med information om andra naturreservat i länet.

Besöksmålets utveckling med besökarantal, friluftssatsningar i närliggande naturreservat samt slitage o.dyl. ligger till grund för framtida prioriteringar av resurser och åtgärder i form av kompletterande leder och rastplats. Om besökarflödena till och i naturreservatet orsakar störningar och påverkan på naturmiljöer, arter eller betande djur ska det vara möjligt att genomföra skadeförebyggande åtgärder. Under tid när nötboskap, häst, får eller getter betar i skogarna ska det finnas information om detta samt att visa hänsyn. För att minska risken att tamdjur smiter ur hagen bör öppnande och stängande av grindar undvikas. Det innebär att det i anslutning till Tvåälvsleden kan behöva anläggas stängselgenomgång.

## 6. Övriga anläggningar

I naturreservatet finns anläggningar för djurhållning. I enlighet med reservatets föreskrifter är underhåll av stängsel och övriga anordningar som djurskyddet föreskriver tillåtet. Innan nya anläggningar uppförs ska kontakt tas med Länsstyrelsen. Kontakt ska också tas med Länsstyrelsen innan anläggningar tas bort vid upphörd djurhållning.

Strax söder om naturreservatet passerar vandrings- och skoterleden Tvåälvsleden mellan Vindeln och Granö. Den ingår inte i naturreservatets förvaltning.

## 7. Nyttjanderätter

Jakt och fiske får bedrivas av jakt- och fiskerättsinnehavare enligt gällande lagstiftning och i enlighet med gällande reservatsföreskrifter. Jakttorn får uppföras och befintliga sikt- och skjutgator får röjas enligt reservatets föreskrifter. Stående och liggande döda träd, exempelvis torrakor, får enligt naturreservatets föreskrifter inte tas bort. Om anläggningarna inte längre nyttjas ska ägarna ta bort dem på egen bekostnad och efter samråd med

Länsstyrelsen så långt det är möjligt återställa områdena till naturligt tillstånd.

Strax utanför naturreservatets östra och södra gräns finns ett par brukningsvägar. Träd som fallit eller hotar att falla över väg får tas bort i enlighet med naturreservatets föreskrifter.

Renskötsel får bedrivas i naturreservatet enligt gällande lagstiftning.

## 8. Samråd med rennäring

Samråd mellan Länsstyrelsen och berörd sameby ska genomföras inför kommande skötselåtgärder i Fäbodarnas naturreservat som kan medföra påverkan (på förutsättningarna) för renskötseln. Båda parter ska kunna ta initiativ till samråd.

## 9. Utmärkning av gränser

Reservatet ska hållas väl utmärkt enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar. Gränserna bör ses över vart 10:e år och målas om vid behov.

## 10. Sammanställning av skötselåtgärder

Naturreservatets planerade skötselåtgärder är främst inriktade på att bevara de värdefulla barnnatturskogarna samt att tillgängliggöra naturreservatet för besökare.

Skötselåtgärd	Var	Prioritet
<b>Montering och underhåll av informationsskylt/ar</b>	Se bilaga 2	1
<b>Ljus- och lövgynnande åtgärder i skog, luckhuggning och röjning</b>	Skötselområde 1 och 2	2 - 3
<b>Öka mängden död ved, ringbarkning och tillförsel av död ved</b>	Skötselområde 1 och 2	2 - 3



<b>Skötselåtgärd</b>	<b>Var</b>	<b>Prioritet</b>
<b>Fysisk och hydrologisk återställning av skog, våtmark och vattendrag</b>	Skötselområde 2	2
<b>Åtgärder för att förhindra spridning och etablering av främmande arter</b>	Se kapitel 4	Vid behov
<b>Åtgärder för att förhindra slitage och störningar på naturtyper, arter och betande djur</b>	Se kapitel 5	Vid behov
<b>Gränsmarkering</b>	Se bilaga 1 i beslutet och kapitel 9	1

Tabell med sammanställning av skötselåtgärder. Siffran anger prioritetsordning om genomförandet av skötselåtgärderna begränsas av tillgängliga resurser. 1 är högsta prioritet och 3 lägsta.

## 11. Uppföljning och tillsyn

Tillsynen av naturreservatet utförs av naturvårdsförvaltaren i enlighet med Naturvårdsverkets riktlinjer. Tillsynen innefattar besiktning av att reservatets föreskrifter efterlevs.

Dessutom ska naturvårdsförvaltaren följa upp utmärkningar, skyltar och friluftsanordningar inom reservatet samt naturtyper och arter. Naturvårdsförvaltaren kan utse annan part att genomföra uppföljningen av anläggningar för friluftslivet samt naturtyper och arter. Brister och fel ska dokumenteras och åtgärdas.

Tillsynen och uppföljningen av reservatet kommer tillsammans att utgöra ett underlag för en eventuell revidering av skötselplanen.

Förutom reservatsförvaltaren finns det andra aktörer som, med anledning av skogsbetet, har anledning att följa upp anläggningar inom naturreservatet.

### 11.1 Uppföljning av skötselåtgärder

I samband med att skötselåtgärder utförs ska utgångsläget innan åtgärden, tidpunkt för åtgärd, åtgärdens omfattning och utförande samt uppnått resultat dokumenteras för att möjliggöra en långsiktig uppföljning.

## 11.2 Uppföljning av bevarandemål

Naturresevatets bevarandemål ska följas upp enligt fastställda metoder för uppföljning av skyddad natur. Uppföljningen kommer att ske utifrån resevatets skötselområden (bilaga 1) och enligt indelningen i naturtyper för basinventering av skyddad natur. Antalet besökare kan behöva följas upp för bedömning av eventuellt behov av stängselgenomgång.

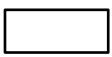
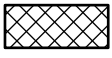



## Bilagor

1. Karta över skötselområden
2. Karta med förslag på plats för informationsskylt

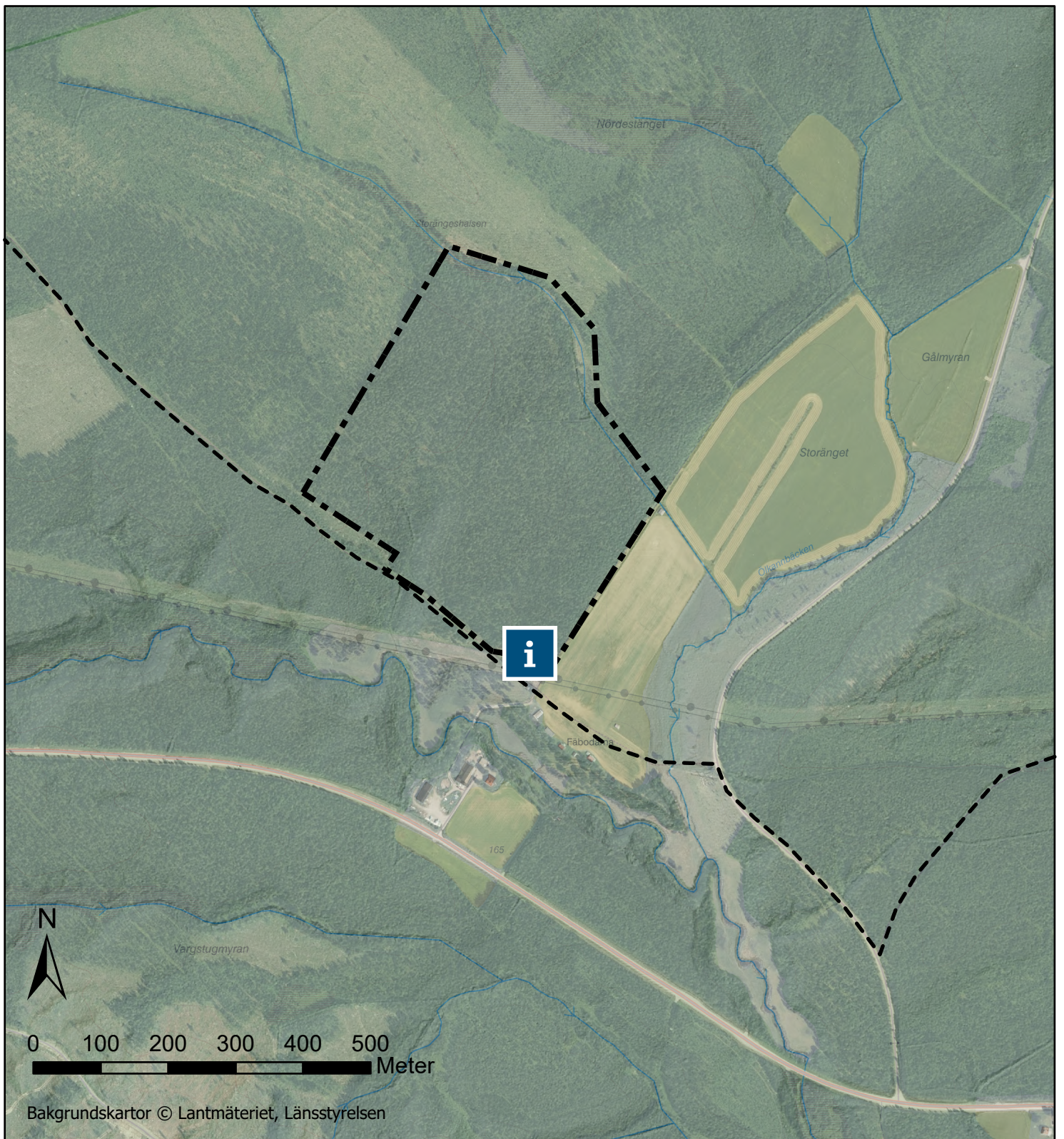


Bilaga 1. Karta med skötselområden tillhörande skötselplanen för naturreservatet Fäbodarna i Vindelns kommun. Dnr 511-4610-2021.

### Skötselområden

-  1. Barrskog med fri utveckling samt skogsbete och möjlighet till naturvärdeshöjande skötsel
-  2. Vattendrag och våtmark med fri utveckling
  -  Vattendrag
  -  Dike, möjlighet till hydrologisk återställning
-  Naturreservat gräns





Bilaga 2. Karta med anordningar för friluftslivet tillhörande skötselplanen för naturreservatet Fäbodarna i Vindelns kommun. Dnr 511-4610-2021.



Informationsskylt

Övriga anordningar  
Vandringsled och skoterled



Naturreservat gräns



Länsstyrelsen  
Västerbotten

2024-02-14



Länsstyrelsen  
Västerbotten

## Du kan överklaga beslutet hos regeringen

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

### Hur överklagar jag beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Västerbotten antingen via e-post; [vasterbotten@lansstyrelsen.se](mailto:vasterbotten@lansstyrelsen.se), eller med post; Länsstyrelsen Västerbotten, 901 86 Umeå.

### Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Du anses ha fått del av beslutet den dag det kungörs i ortstidning. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

### Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

### Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer.

## Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, [vasterbotten@lansstyrelsen.se](mailto:vasterbotten@lansstyrelsen.se) eller via växeltelefonnummer 010-225 40 00. Ange diarienummer 4610-2021.